

Arkeologisk förundersökning

Boplatslämningar från äldre järnåldern

Inför byggandet av ny golfbana inom fastigheten
Tornaryd 1:1

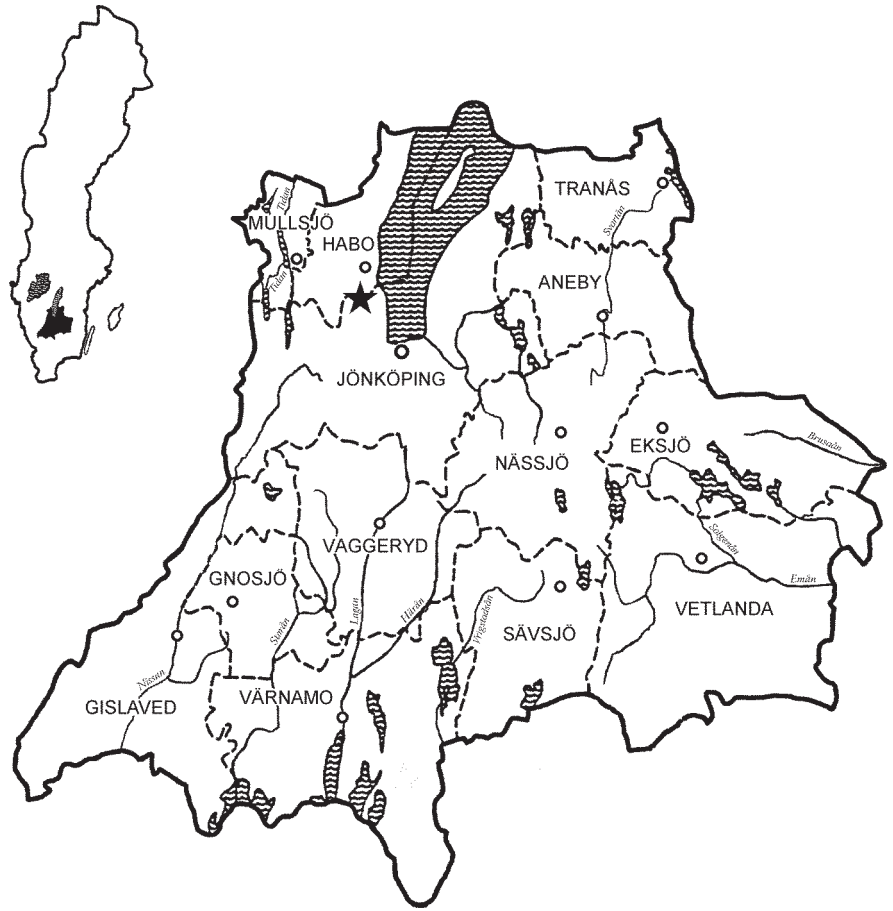
*Bankeryds socken i Jönköpings kommun
Jönköpings län*

Arkeologisk förundersökning

Boplatslämningar från äldre järnåldern

Inför byggandet av ny golfbana inom fastigheten
Tornaryd 1:1

Bankeryds socken i Jönköpings kommun
Jönköpings län

Rapport, foto och renritningar: Jan Borg

Digital kartbearbetning: Samuel Björklund

Grafisk design: Anders Gutehall

Tryckning och distribution: Lars-Göran Gustafsson och Marita Tidblom

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00.
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

©JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2004

Innehåll

Inledning	5
Målsättning och metod	5
Omfattning och topografi	5
Fornlämningsmiljö	6
Resultat	6
Tolkning	9
Sammanfattning	10
Åtgärdsförslag	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Referenser	11
Tryckta källor	11
Otryckta källor	11
Arkiv	11
Kartunderlag	11

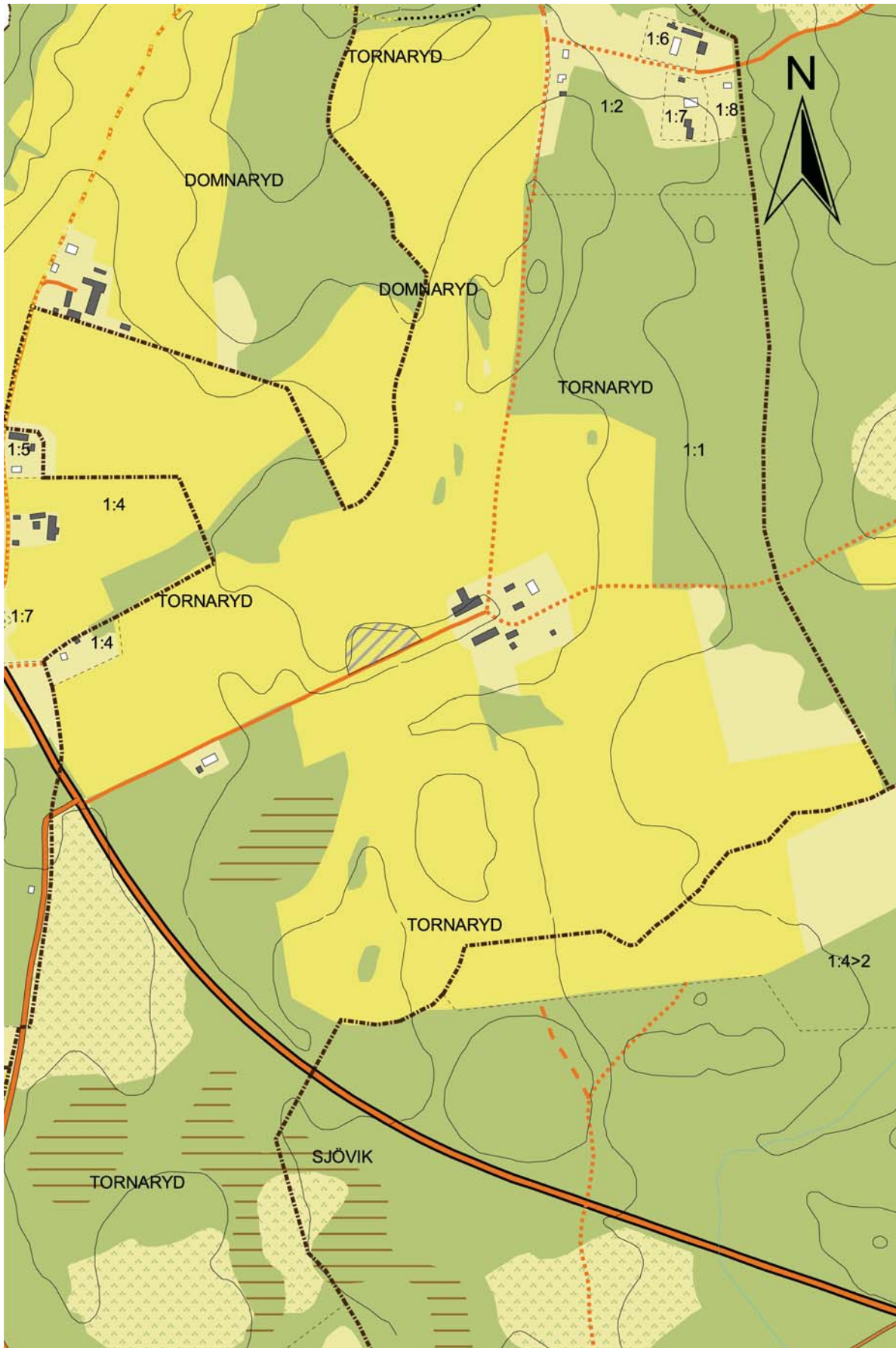
Bilagor

Bilaga 1 Analyserapport Vedart

Bilaga 2 Analyserapport C¹⁴

Figurer

Figur 1 Utdrag ur digitala fastighetskartan	4
Figur 2 Översiktsfoto	5
Figur 3 Anläggningsplan	7
Figur 4 Flintavslag	8
Figur 5 Anläggningstabell	6
Figur 6 C ¹⁴ -dateringar	8

Figur 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan med förundersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Under våren 2004 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning inom fastigheten Tornaryd 1:1, Bankeryds socken Jönköpings kommun (Borg 2004). Inom ett mindre område påträffades vad som tolkades som förhistoriska boplatslämningar och länsstyrelsen beslutade att ärendet skulle gå vidare till en förundersökning.

Förundersökningen utfördes under juni månad 2004 av Jönköpings läns museum enligt Länsstyrelsens beslut. Fält- och rapportansvarig var Jan Borg, antikvarie vid museet. Beställare var Sand Golf Club.

Målsättning och metod

Målsättningen med den arkeologiska förundersökningen var att avgränsa, datera samt karaktärisera forn lämningen.

Utifrån resultatet från utredningen beslutades att området med lämningar skulle banas av med hjälp av grävmaskin. Arbete påbörjades vid de redan kända anläggningarna och ytorna åt öster, väster och norr banades av till dess att det inte längre påträffades fler anläggningar. Ett urval av anläggningarna undersöktes och dokumenterades därefter. Tre av dessa har daterats med hjälp av ¹⁴C-metoden.

Omfattning och topografi

Berggrunden i området utgörs av yngre ögonförande granit (SGU 1989a) vilket täcks av sand och grus (SGU 1989b). Området är kuperat och höjden över havet varierar mellan 220 och 230 m. Till stora delar består området av tidigare odlad mark men mindre skogspartier finns i områdets ytterkanter. Någon km väster och norr om exploateringsområdet rinner Domneån som numera passerar Risbrodammen.

Förundersökningsområdet utgörs av en mindre höjd i tidigare odlad mark. Ytan ligger direkt norr om vägen som leder fram till gården och den totala undersökningsytan är ca 3 900 m².

Figur 2. Översiktsbild av FU-området med Tornaryds gård i bakgrunden. Foto: J Borg.

Fornlämningsmiljö

Området utgörs till stora delar av topografiskt bra lägen för förhistoriska boplatser. Fynd i form av en enkel skafthålsyxia av bergart har hittats inom utredningsområdet (RAÄ 101 / JM 7357). Ytterligare en stenyxa (RAÄ 50) och ett flintstycke (RAÄ 31) har hittats i närområdet. Fynden indikerar att människor uppehållit sig i området under sten- och/eller tidig bronsålder.

Inom Tornaryds närområde finns ett antal gravar, både ensamliggande och i gravfält. Fornminnesregistret uppgifter tyder på att det kan röra sig om gravar från i första hand äldre järnålder (RAÄ 8, 31, 67, 108). Från yngre järnåldern är en runsten känd (RAÄ 114) vilken stod endast några hundra meter öster om förundersökningsområdet. Den försvann tyvärr i samband med byggandet av Risbrodammen.

Från och med medeltiden börjar de skriftliga källorna nämna området. Tidigaste belägget för Tornaryd är från 1386 och beskriver hur ägaren Sten Stensson donerar gården till Vadstena kloster. Därefter omnämns gården ytterligare några gånger under 1400- och 1500-talet (F-topo). Senare tiders lämningar finns i större variation. Inom närområdet finns det torp- och gårdslämningar samt kommunikationshistoriska lämningar i form av väghållningsstenar och milstolpar. Utöver dessa finns även spår efter produktion i form av en lintorkningsgrop samt såg- och kvarnlämningar.

Vid den föregående utredningen påträffades även hålvägar, en äldre färdväg samt en kvarnlämning norr om utredningsområdet. Inom utredningsområdet hittades en kolbotten samt vad som bedömdes som en ensamliggande härd av förhistorisk karaktär (Borg 2004). Dessa kommer ej att undersökas vidare.

Resultat

Av de 3 900 m² som förundersökningsområdet omfattade kom ca 2 100 m² att banas av och då hade 33 möjliga anläggningar identifierats, A3-A35, de sex härdarna som påträffades vid utredningen inräknade. De anläggningar som bedömdes som mest osäkra och svårtolkade undersöktes först.

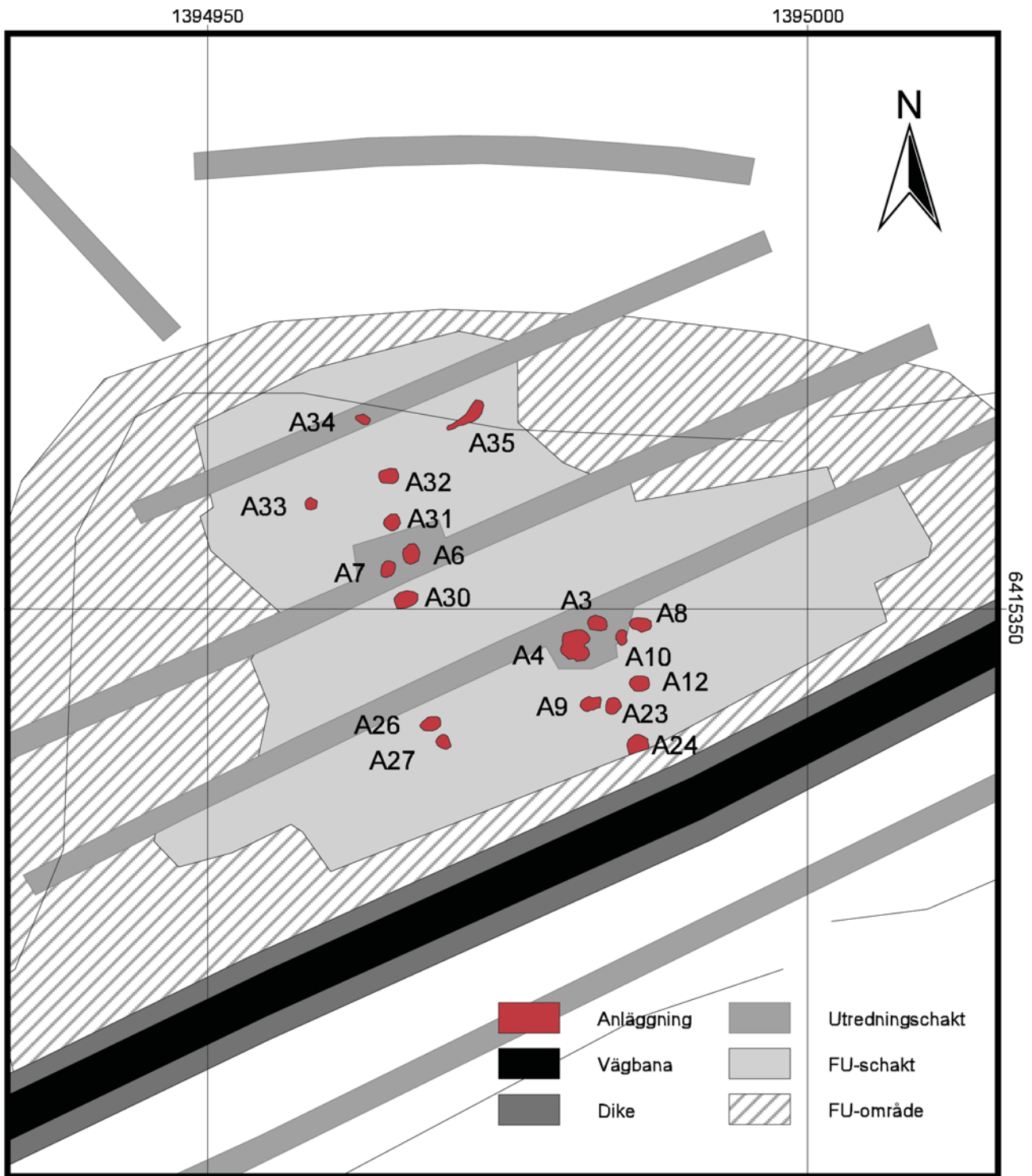
Av de möjliga anläggningarna utgick 15 efter undersökning. De resterande utgörs av härdar, kokgropar samt en grop. Härdarna utgör den absolut största kategorin till antal. Av de konstaterade anläggningarna är 15 härdar, 2 kokgropar och en grop, se anläggningsplan och anläggningslista: figur 3 och 5.

Utöver de indikationer som utgick undersöktes 4 härdar (A 3, 9, 26 och 31), en kokgrop (A27) samt gropen (A35).

Alla härdarna innehåller mycket skörbränd sten utom A 10 som endast består av sot och kol, den bedöms vara en härdbotten där de översta lagren plöjts bort. De flesta härdarna är något ovala i plan och storleken varierar mellan ca 1-2,5 m i diameter. Samtliga undersökta härdar visade sig vara mellan 0,1 och 0,2 m djupa. I en av dem, A26, påträffades brända benfragment (F nr 2). Fragmentens sammanlagda vikt uppgår till 2,7 gram. Fragmenteringsgraden är hög men det är troligt att materialet kommer från käkbenet av nöt eller häst (Svahn muntligen).

Kokgropen, A27, var i ytan oval med måtten 1,2x1 m. Den var drygt 0,2 m djup och delvis fylld med skörbrända stenar upp till ca 0,3 m stora.

Gropen A35 var oregelbunden i ytan med måtten 2,9x1,1 m och hade ett djup av 0,6 m. I den hittades slagg från lågteknisk järnframställning. Halva anläggningen undersöktes och i denna hittades drygt 4 kg slagg varav en mindre mängd tillvaratogs (F nr 3). Även ett stycke myrsmalm, med en vikt av 12,1 gram hittades i A35 (F nr 4). Utöver fynden påträffades även en mindre mängd sten, samtliga med en diameter under 0,15 m, ett fåtal av dem

Figur 3. Anläggningsplan. Skala 1:50.

Figur 4. Bearbetat flintavslag, fynd nr 1. Foto: J Borg.

var skörbrända. Fyllningen som till största delen bestod av brun humös sand innehöll även mindre kolbitar. Förutom en mindre koncentration av slagg i anläggningens sydvästra del kunde inga andra koncentrationer eller konstruktionsdetaljer iaktas.

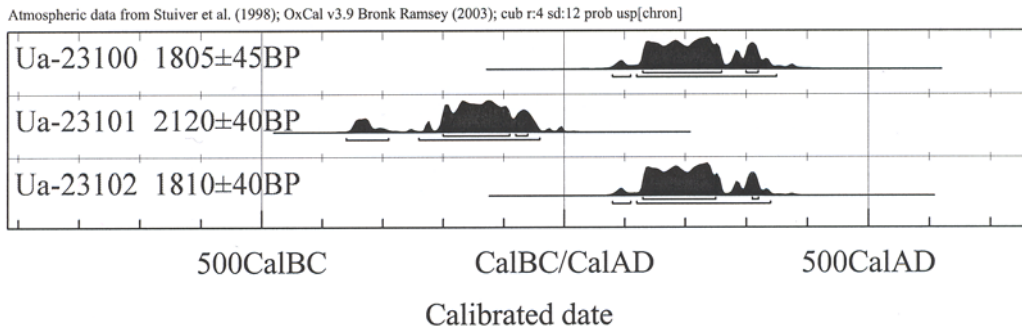
Tre anläggningarna valdes ut för datering; en härd (A9), en kokgrop (A27) och gropen (A35). Kolproverna från A9 (Ua-23100) och A35 (Ua-23102) bestod båda av ek och gav mycket samstämmiga dateringar till romersk järnålder. Provet från A27 (Ua-23101) innehöll däremot björkved som daterades till förromersk järnålder, se bilaga 1 och 2 samt figur 6. Skillnaden mellan dateringarna kan inte förklaras bort med provernas egenålder då björken har den äldre dateringen. Två alternativa förklaringsmodeller återstår och den enklaste är att förklara bort den äldre dateringen som felaktig. D v s att kolet som skickats för analys inte ursprungligen kommer från anläggningen. I det här fallet skulle det troligtvis innebära att kolet redan fanns i marken på den plats där kokgropen A27 anlades. Det andra alternativet är att människor uppehållit sig på platsen med ca 300 års mellanrum vilket inte heller är någon omöjlighet.

Ett schaktfynd framkom i form av en bit flinta (F nr 1). Dess ena sida är slipad och därför kan den vara ett avslag från en yxa som sekundäranvänts då två av sidorna har bruksretusch. Om avslaget ursprungligen kommer från en slipad yxa kan det troligtvis dateras till neolitikum. Avslaget väger 2,9 gram och har måtten 40,0x17,2x4,1 mm, se figur 4.

Enligt GAM's flintsorteringsschema kan avslaget definieras som en kniv (Andersson, Rex Svensson & Wigfors 1978, 239) vad som talar mot att det är en kniv är att retuschen troligtvis uppstått vid användning snarare än att den slagits, d v s att det är bruksretuch.

Nr	Unders	Typ	Form i plan	Storlek	Djup	X	Y	Fynd / Anmärkning
1		Härd	Rund	1,8x1,8		6415355,0	1394778,0	Se Borg 2004
2		Kolbotten	Rund	15x14		6415649,3	1394892,2	Se Borg 2004
3	X	Härd	Rektang	1,66x1,22	0,25	6415348,8	1394982,5	Se Borg 2004
4		Härd	Oregelb	2,6x2,0		6415980,5	1394347,1	Skörbränd sten i ytan
6		Härd	Oval	1,7x1,4		6415354,7	1394967,0	Skörbränd sten i ytan
7		Härd	Oval	1,5,1,2		6415353,3	1394965,1	Skörbränd sten i ytan
8		Härd	Oval	1,6x1,1		6415348,7	1394986,1	Skörbränd sten i ytan
9	X	Härd	Oregelb	1,92x1,28	0,13	6415342,1	1394981,9	
10		Härdbotten	Oval	1,2x0,8		6415347,6	1394984,6	Endast sot och kol
12		Härd	Oval	1,5x1,2		6415343,8	1394986,0	Skörbränd sten i ytan
23		Härd	Oval	1,3x1,1		6415341,9	1394983,8	Skörbränd sten i ytan
24		Härd	Oval	1,6x1,4		6415338,8	1394985,9	Skörbränd sten i ytan
26	X	Härd	Oval	1,70x1,19	0,16	6415340,4	1394968,6	Brända ben
27	X	Kokgrop	Oval	1,34x1,10	0,31	6415338,9	1394969,7	
30		Härd	Oval	1,9x1,3		6415350,7	1394966,5	Skörbränd sten i ytan
31	X	Härd	Rund	1,4x1,34	0,13	6415357,3	1394965,4	Skörbränd sten i ytan
32		Härd	Rektang	1,6x1,2		6415361,1	1394965,1	Skörbränd sten i ytan
33		Härd	Rund	1,0x0,9		6415358,8	1394958,6	Skörbränd sten i ytan
34		Kokgrop	Oval	1,4x1,0		6415365,8	1394963,0	Skörbränd sten i ytan
35	X	Grop	Oregelb	2,96x1,24	0,60	6415366,1	1394971,8	Myrsmalm & slagg

Figur 5. Anläggningstabell.

Figur 6. C¹⁴-dateringarna i tabellform.

Tolkning

Som det beskrevs i kapitlet *Målsättning och metod* så utvidgades den avbanade ytan utifrån anläggningarna åt öster, väster och norr tills dess att inte fler anläggningar påträffades. Direkt söder om aktuell yta går vägen fram till gården och möjligtvis kan enstaka anläggningar finnas/funnits under den. Söder om vägen grävdes sökschakt vid utredningen utan att några anläggningar hittades. Området söder om vägen utgörs därtill av en sluttning vilket gör det mindre lämpligt som boplatssyta. Sammantaget kan slutsatsen dras att de absolut flesta anläggningarna i detta begränsade området troligtvis hittats.

Oavsett om man tolkar dateringarna som att platsen utnyttjats vid ett eller flera tillfällen så är anläggningarnas sammansättning och antal sådant att några säkra slutsatser knappast kan dras. Liknande områden med bara ett mindre antal anläggningar förklaras ofta som tillfälliga boplatser där människor endast uppehållit sig en kortare tid. Det förklarar närvaron av eldstäder som behövs vid t ex matlagning, i Tornaryd finns även kokgropar, samtidigt som avsaknaden av spår efter huskonstruktioner framstår som logisk. Om en plats endast ska brukas under en kortare tid byggs inte några större konstruktioner som i sin tur lämnar varaktiga spår efter sig. Det som inte riktigt passar in i förklaringen med en tillfällig boplats i detta fall är den slagg och myrmalm som hittades i gropen A35. Både malm och slagg hör ihop med järnframställning, där malmen är råvaran och slaggen restprodukt. Problemet är att inget annat än dessa fynd tyder på järnproduktion på platsen. Det hittades t ex varken rester efter någon ugn eller slaggharp. Om något av dessa element påträffats hade saken varit klar och området hade definierats som en järnframställningsplats. Visserligen hittades en kolbotten vid utredningen ca 300 m norrut men den är avsevärt yngre än gropen med slagg.

Vid utredning bedömdes den nuvarande gården ligga på det bästa boplatsläget inom utredningsområdet och då några spår efter den medeltida gården, som är känd via de skriftliga källorna, inte hittades antogs den legat på samma ställe som dagens gård. Även under förhistorien bör samma plats utgjort det bästa läget för en bosättning.

Om man väljer att inte se lämningarna som en i periferin liggande och tillfällig boplats återstår alternativet att de utgör en mindre aktivitetssyta i närheten av en mer permanent boplats. Då kan det tänkas att de anläggningar vi nu hittat tillhör en boplats från äldre järnåldern som också funnits på samma

plats som dagens bebyggelse. Vad som talar mot en äldre boplats i området är avsaknaden av gravar. Det finns visserligen flera boplatser från äldre järnålder i länet där tillhörande gravar inte hittats men deras avsaknad inom Tornaryd 1:1 försvagar ändå argumenten för närvaron av en större boplats i området.

Platskontinuitet är vanligt förekommande mellan yngre järnålder och medeltid. D v s att medeltidens gårdar/byar ligger kvar på samma plats som vikingatidens gjorde. Vilket kanske inte i sig är så märkligt. Som tidigare nämnts är det äldsta belägget för gården från 1368 men det innebär inte att den inte kan vara äldre än så. Den runsten som försvann vid byggandet av Risbrodammen (RAÄ 114) visar på aktivitet i området under vikingatiden, eventuellt kan också de hålvägar som hittades norr om fastigheten vid utredningen peka åt samma håll. Men att den från medeltiden kända gården ska haft föregångare från vikingatiden anser jag ändå inte vara så troligt. Även i detta fall är det avsaknaden av gravar som minskar sannolikheten. Exempel på höggravfält från yngre järnåldern som på grund av jordbruk inte längre är synliga ovan mark finns det många i länet, men om det funnits ett gravfält inom utredningsområdet hade det med största sannolikhet hittats vid sökschaktsgrävningen. Utifrån det anser jag inte att det är så troligt att gården anlagts redan under vikingatiden.

Kvar finns möjligheten att spåren efter en boplats från äldre järnålder, samtida med de anläggningar som hittats, kan finnas under dagens gårdsområde. Men för att få svaret på den frågan måste även detta område utredas. Innan dess går det inte att säga hurvida lämningen som undersökts utgör en tillfällig boplats eller är en del av något större.

Sammanfattning

Jönköpings läns museum har enligt Länsstyrelsen beslut utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Tornaryd 1:1, Bankeryds socken i Jönköpings kommun inför anläggandet av en ny golfbana.

Förundersökningen berörde ett ca 3 900 m² stort område med boplat-anläggningar av förhistorisk karaktär. Drygt halva ytan banades av och 18 anläggningar hittades; 15 härdar, 2 kokgropar och 1 grop innehållande slagg samt en bit myrmalm. Tre anläggningar daterades och två av dem gav romersk järnålder och den tredje gav en datering till förromersk järnålder.

Utöver anläggningarna hittades ett flintavslag med bruksretusch och en slipad sida. Slipningen kan betyda att avslaget tidigare varit en del av en yxa. Slipade yxor är vanligast under neolitikum

Åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum anser inte att ytterligare arkeologiska undersökningar av lämningarna är motiverade då bedömningen gjorts att det inte skulle öka kunskapen om området för förundersökningen.

Länsstyrelsen beslutar om ytterligare åtgärder.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd:	431-7645-2004
Jönköpings läns museums dnr:	188/04
Beställare:	Sand Golf Club
Rapportansvarig:	Jan Borg
Fältansvarig:	Jan Borg
Fältpersonal:	Samuel Björklund & Jan Borg
Teknisk inmätning:	Samuel Björklund
Fältarbetstid:	040608–040616
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Jönköpings kommun
Socken:	Bankeryds socken
Fastighetsbeteckning:	Tornaryd 1:1
Belägenhet:	Ekonomiska kartans blad 7D 3i & 7D3j
Koordinater:	x6415311 y1394933
Undersökningsyta:	3 900 m ²
Fornlämningstyp och tidsperiod:	Boplatslämningar från järnåldern
Fotoregistrering:	Ja
Negativ nr:	03/3:809-816
Fynd nr:	1-4
Tidigare undersökningar:	25/04

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

Referenser

Tryckta källor

- Andersson, S., Rex Svensson, K. & Wigfors J. 1978. Sorteringsschema för flinta. Särtryck ur: *Fynd rapporter 1978*. Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei undersökningar. 216-252..
- Borg, J. 2004. *Sand Golf Club. Utredning inför anläggande av ny golfbana inom fastigheten Tornaryd 1:1*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2004:22.

Otryckta källor

- Svahn, J. Muntlig uppgift 040709. Arkeolog/osteolog, Jönköpings läns museum.

Arkiv

- F-Topo. Medeltida belägg och äldsta kamerala belägg. Databas vid Jönköpings läns museum. Upprättad av Jan Agertz.
Jönköpings läns museums arkiv. Jönköping.

Kartunderlag

- SGU 1989a. Berggrunden i Jönköpings län. Sveriges geologiska undersökning Ser Ah nr 11, specialkarta.
- SGU 1989b. Karta över känslighet för infiltration av föroreningar i Jönköpings län. Sveriges geologiska undersökningar Serie Ah nr 11, specialkarta.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0428

2004-09-01

Rapport över vedartsanalyser på material från Jönköpings Län, Bankeryd sn. Tornaryd 1:1. Dnr. 188/04.

Uppdragsgivare: Jan Borg/Jönköpings Läns Museum

Arbetet omfattar tre prov från en förundersökning inför anläggande av en golfbana i Jönköpings kommun.

Proverna innehåller kol från ek och björk. Björken ger knappast någon besvärande egenålder. Eken kan däremot vara mycket gammal vid eldningstillfället vilket får tas med i bedömningen av dateringsresultaten.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
9		Härd	31.1g	27.8g 30 bitar	30 bitar ek	Ek	
27		Härd	0.2g	0.2g 3 bitar	3 bitar björk	Björk	
35		Grop med slagg	<0.1g	<0.1g 4 bitar	4 bitar ek	Ek	

Hoppas ni är nöjda med arbetet!

Erik Danielsson

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

Tabell över de vid analyserna framkomna trädslagen och deras egenskaper.

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover. Rapporten kommer vid årets slut att sammanställas i rapportsamlingen Vedlab rapporter 2004. Denna ges ut för att resultaten ska finnas tillgängliga för forskning. Rapportsamlingar finns för varje år sedan 1995. Meddela om ni av någon anledning inte vill att er rapport ingår i samlingen.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2004-10-01

Jan Borg
Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING

Institutionen för Teknikvetenskaper
Avdelningen för Jonfysik

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 534
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Jönköpings kommun.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ PDB	^{14}C ålder BP
Ua-23100	Tornaryd: A 9	-25,5	1 805 ± 45
Ua-23101	Tornaryd: A 27	-26,4	2 120 ± 40
Ua-23102	Tornaryd: A 35	-25,9	1 810 ± 40

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Maud Söderman